

Waterroute Vlieland



Een Vlielands plan om mensen te bewegen anders te kijken,
denken en doen met **water**.
Een herwaardering van **water**.



Managementsamenvatting

De Waterroute Vlieland is een Vlielands project om mensen te bewegen anders te kijken, denken en doen als het gaat om water in hun leven. Een herwaardering van water dus, door middel van leren, spelen en beleven.

De Waterroute is een wandel-, fiets- en buitensportroute langs acht bijzondere waterlocaties op het eiland. De gebruikers worden door een unieke combinatie van educatie, sport en recreatie uitgedaagd om water en de natuur op een nieuwe manier te beleven en hun bewustzijn rond water te vergroten.

Elke locatie vertelt één onderdeel van het waterkringloopverhaal. Aan het einde van de route hebben de gebruikers het hele verhaal van verdampen, neerslag, filtering, opslag, oppompen, gebruik en zuivering van water op vele verschillende manieren beleefd.



Om dit doel te bereiken, willen we het volgende doen:

- Een educatieve sport-, speel- en recreatieroute in drie delen langs acht locaties
- Een uitgewerkt waterkringloopverhaal van Vlieland en de Wadden
- Op vijf locaties interactieve waterinstallaties
- Op acht locaties kunstzinnige infographicborden
- Een website om het verhaal te vertellen en te tonen
- Drie nieuwe drinkwaterpunten
- Een groene trimbaan als onderdeel van de route
- Een nieuwe grondwaterpomp en opslag voor de moestuinen
- Spoelwater voor zanderige voeten in de haven
- Herbruikbare waterflessen die lokaal verkocht zullen worden om impact te vergroten en tegelijkertijd het onderhoud van de route te financieren

Dit levert de volgende effecten op:

- Meer aandacht en bewustzijn rond water en de kringloop
- Veranderd perspectief en gedrag rondom kraanwater
- Uitbreiding van het aanbod van educatie en natuurbeleving
- Uitbreiding van het sportieve aanbod
- Uitbreiding van het recreatieve en toeristische aanbod
- Een versterkt en verbreed netwerk van ondernemers en organisaties
- Lokale vergroting van kennis en trots als het gaat om Vlielands water
- Lokale waterproducten; ondernemers worden op de kaart gezet
- Promotie van Vlieland als bijzondere waterbestemming

De Waterroute Vlieland is een project van de volgende lokale partijen:

- Kampeerterrein Stortemelk
- Kampeerterrein Lange Paal
- Lab Vlieland
- Sportcentrum Flidunen
- Staatsbosbeheer
- Stichting aanloophaven Vlieland
- Vitens
- VVV
- Waddencentrum De Noordwester
- Wetterskip

De Waterroute Vlieland past goed in de subsidieregeling Budget Lokale Innovatie:

- Ze draagt bij aan vitaliteit en duurzaam bewustzijn op Vlieland en daarbuiten
- Lokale netwerken en leefbaarheid worden versterkt
- Ze draagt bij aan een duurzame economische ontwikkeling
- Er is een zeer breed draagvlak voor
- Zonder financiële middelen uit de BLI-regeling kan het project niet worden gerealiseerd

Waarom deze aanvraag? Het grootste deel van de Waterroute Vlieland inclusief exploitatie is reeds gefinancierd door partners, een veiling van de wegwijzerpaddenstoelen van het eiland en fondsen. Maar om de begroting rond te krijgen, is een bijdrage van 50.000 euro door het Budget Lokale Innovatie van het Waddenfonds noodzakelijk.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
Inhoudsopgave	5
1. Achtergrond - aanleiding	5
2. Plan	7
Verhaal	7
Aanpak	8
Gebruikers	11
Route(s)	12
Locaties langs de route	13
3. Realisatie	21
Uitvoering	21
Planning	21
Duurzaamheid	22
4. Maatschappelijk nut en voordelen voor de omgeving	23
Aansluiting bij doelen en criteria Waddenfonds	23
5. Beheer- en Onderhoudsplan	27
De te onderhouden zaken	27
Onderhoudsplanung	28
6. Partners en samenwerking	29
7. Financiën	31
Bijlage 1	34
Voordelen uitgesplitst voor groepen en partijen op Vlieland	34

1. Achtergrond - aanleiding

In 2020 besloot de gemeente Vlieland de oude ANWB-routepaddenstoelen aan de VVV te doneren met de opdracht deze te veilen en de opbrengsten te gebruiken als basisbedrag voor 'een project dat Vlieland zou verrijken'. Om dit project uit te denken, is een brede groep Vlielandse organisaties gevraagd om gezamenlijk met een plan te komen. De groep koos unaniem voor 'water' als hoofdthema van dit plan, met specifieke aandacht voor Vlielands water en de ecologische waterkringloop. Dit heeft geleid tot dit plan: de Waterroute Vlieland.

Water is allesbepalend, zeker op Vlieland. Het is de bron van leven en biodiversiteit. Het stabiliseert temperatuur, haalt koolstofdioxide uit de lucht en verbindt het vasteland met het eiland. Het overstroomt, stijgt, smelt en bevriest. Het slaat tegen dijken, sloopt pieren, slijt rivierbeddingen, splijt stenen, vormt gletsjers en bepaalt zo het (Wadden)landschap. Maar het lest ook onze dorst, koelt ons af, zorgt voor zuurstof, levert energie en voedsel en inkomsten, het reinigt en verzorgt en inspireert lichaam en geest.

De acute nationale en wereldwijde problematiek rondom water bestaat (onder andere) uit een afnemende hoeveelheid schoon drinkwater, dalende grondwaterstanden, een stijgende zeespiegel en een grootschalige vervuiling van de oceanen. Dit schreeuwt om een verandering van koers. Het roert om voor wat betreft waterbeheer (aldus onder meer een manifest van Nederlandse waterschappen en waterbedrijven), watergebruik (kraanwatergebruik voor alle niet-essentiële zaken moet verminderd worden) en drinkwaterkeuze (kraanwater in plaats van water uit wegwerpflessen). De problematiek is groot en een koerswijziging is daarom hard nodig. Tegelijk voorzien maar weinig mensen dit urgente vraagstuk en blijft concrete actie vooralsnog uit of wordt op de lange baan geschoven.

Zonder voldoende bewustzijn en erkenning van de enorme waarde van water, is het makkelijk om het te vervuilen, verkwisten, of de problematiek te negeren. Het is daarom van groot belang om water onder de aandacht te brengen en mensen bewust te maken van de uitdagingen, maar vooral ook van de mogelijke oplossingen. De bijzondere watersituatie op Vlieland is hiervoor bij uitstek geschikt.

Vlieland is zelfvoorzienend voor wat betreft zoet water! Door de drinkwaterproductie op het eiland een slim onderdeel van de natuurlijke waterkringloop te maken, is Vlieland een prachtig voorbeeld van circulair en toekomstbestendig waterbeheer. Daarnaast wordt Nederlands kraanwater vaak als het beste in de wereld gezien en vinden veel mensen Vlielands kraanwater het lekkerste van Nederland. Het beste kraanwater ter wereld dus eigenlijk! Dat is nogal wat. En bijna niemand die dit weet. Bezoekers niet, maar veel eilanders evenmin. Met de Waterroute Vlieland willen de initiatiefnemers daarom een herwaardering van water bewerkstelligen.

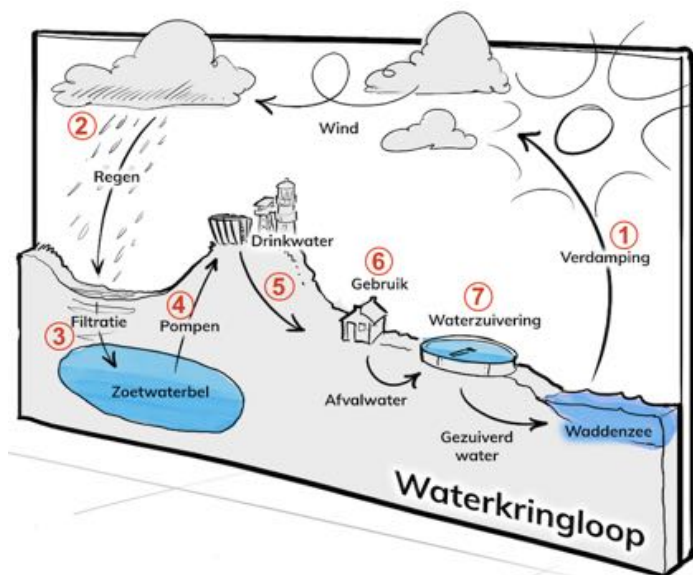
2. Plan

De Waterroute Vlieland is een wandel-, fiets- en buitensportroute langs acht bijzondere waterlocaties op het eiland. Mensen worden door interactie met de kunstzinnige en speelse waterinstallaties en door de bijzondere visualisaties en begeleidende teksten aangezet om hun bewustzijn rond water te vergroten. Dit nieuwe bewustzijn fungeert als basis voor nieuwe keuzes rond het gebruik van water.

Verhaal

Al het water in de wereld is met elkaar verbonden en onderdeel van de waterkringloop.

Water is allesbepalend en overal aanwezig. Vlieland ligt midden in de Wadden- en Noordzee, en erboven hangen waterdamp en wolken. Wat veel mensen niet weten, is dat onder het eiland een enorme zoetwaterbel zit, waar fantastisch Vlielands drinkwater uit wordt getapt. Al dit water gaat constant van zout naar zoet, van boven- naar ondergronds, van duinwater naar kraanwater, van drinkwater naar toiletwater, en van gezuiverd afvalwater weer terug naar zeewater. De waterkringloop is het verhaal van de Waterroute. De fysische stappen waar het water doorheen gaat in de waterkringloop, zijn ook de locatiestops langs de route. Dus wanneer de bezoeker de hele route heeft doorlopen, is ook de hele waterkringloop doorlopen.



De zeven fysische stappen met de daarbij behorende locaties zijn:

- 1&2. **Verdampen en condenseren** / regen (locatie 6: Lange Paal)
3. **Filteren en opslag** door zandlagen (locatie 5: Grondwatermeter)
4. **Oppompen en zuiveren** (locatie 7: Vuurboetsduin)
5. **Distributie** naar gebruikers (locatie 8: De Noordwester)
6. **Watergebruik** (locaties 3 en 4: Jachthaven en Fountain of Wayne)
7. **Afvalwaterzuivering** en terugpompen naar Waddenzee (locatie 3: Waterzuivering)

Aanpak

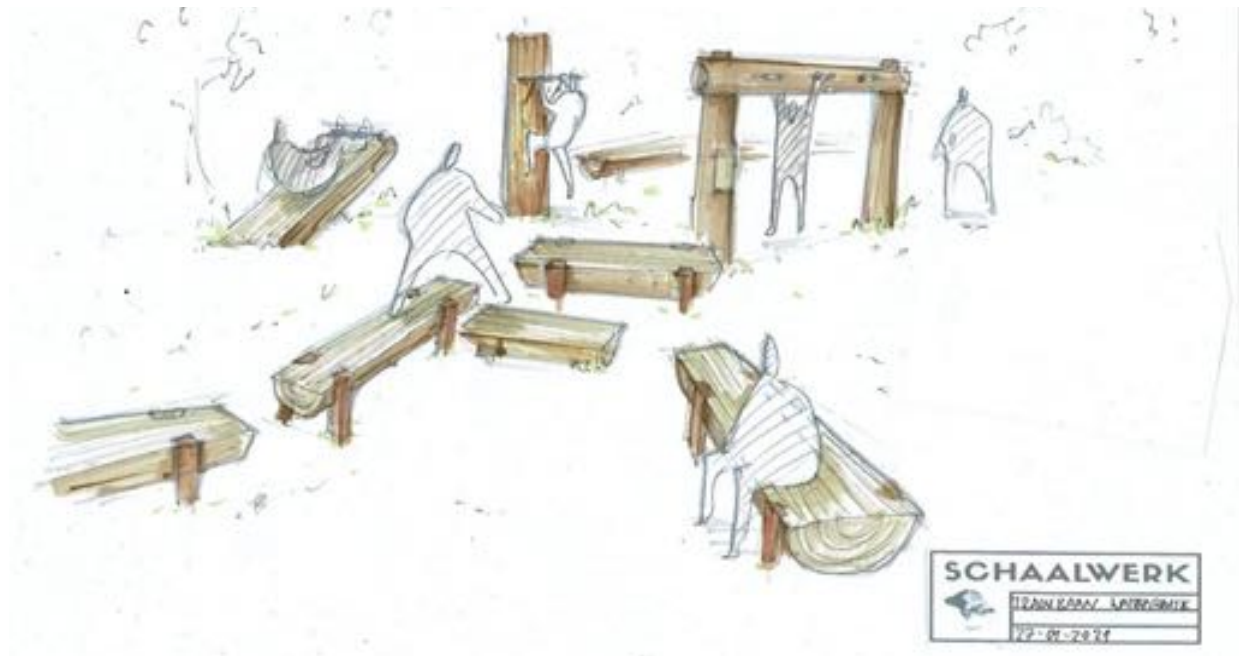
Om bewustzijn rond water te vergroten bij eilanders en bezoekers is een herwaardering van water van belang. Hierdoor kan er zowel persoonlijke gedragsverandering als draagvlak voor de benodigde transitie ontstaan. Vanuit de communicatiewetenschap is bekend dat het bewustzijn rondom een bepaald onderwerp enorm kan worden vergroot door de persoon er vaker – op verschillende manieren en vanuit verschillende invalshoeken, ervaringen en sociale contacten – mee in aanraking te laten komen.

Om bewustzijn te vergroten, is daarom gekozen voor een gecombineerde aanpak: de Waterroute Vlieland is een (1) sportieve, (2) interactieve en (3) educatieve kennisroute die vertelt over de waterkringloop en de waarde van water voor ons allemaal. Om het gedachtegoed, de kennis, de mooie herinneringen en het anders omgaan met water ook bij de gebruikers thuis door te laten werken (4), worden drie modellen herbruikbare flessen ontworpen. Het eerste type is de 'sportieve' fles voor onderweg, het tweede type een mooie glazen fles voor op tafel en in het restaurant, en het derde type is de exclusieve kunstzinnige fles die is gemaakt van Vlielands zand en omgesmolten tot een uniek Vlielands product voor de sier en voor feestelijke gelegenheden.

Met de flessen wordt het drinken van kraanwater gestimuleerd en tegelijk het Vlielands kraanwater op de kaart gezet. Zo gaat de herwaardering van water over de grenzen van de route en het eiland heen. Deze unieke Vlielandse waterflessen kunnen bij alle partners en online gekocht worden, en de inkomsten financieren een groot deel van het onderhoudsfonds voor de route (zie begroting).

Tijdens de route worden Vlielanders en eilandbezoekers op een spannende en enthousiasmerende manier uitgedaagd om een nieuw perspectief op water te ontdekken. Dit doen ze door de combinatie van fysieke inspanning, het bedienen en leren begrijpen van een waterinstallatie en het creëren van kennis en bewustzijn. De route zal de gebruikers langs verschillende prominente waterlocaties leiden, waar verschillende combinaties van één tot vier van de volgende elementen te vinden zijn.

1. De groene gym - Toestellen waar je fysiek een uitdaging aan kan gaan. Een trainingselement van een trimbaan.



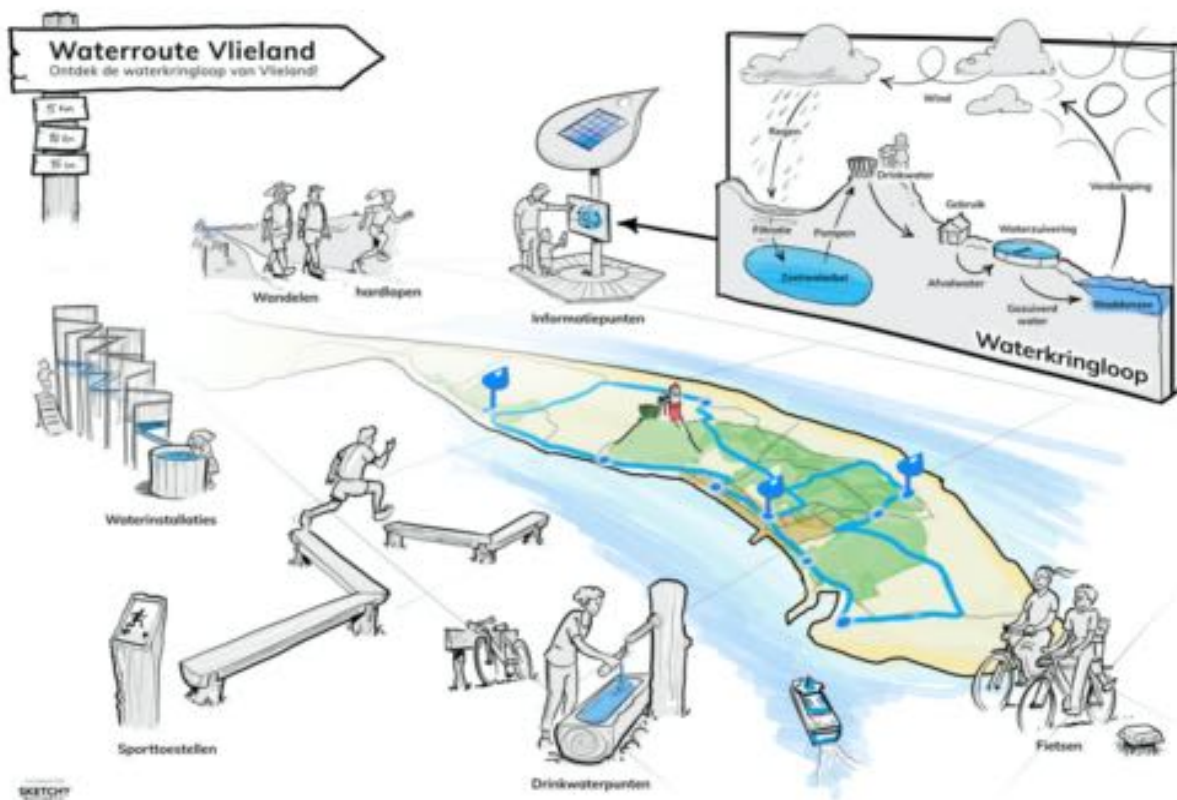
Voorbeeld van de groene gym: trimbaantoestellen gemaakt van lokaal hout.

2. Een interactieve waterinstallatie – Een mechanische waterinstallatie die een van de stappen in de waterkringloop representeert en zo op een ruimtelijke en technische manier de gebruiker aanzet om op een ander niveau begrip en bewustzijn te vergroten.



Schetsen van twee waterinstallaties langs de Waterroute Vlieland.

3. Een Infographic – Bord waarop door middel van een infographic (simpele, verduidelijkende tekening), eventueel aangevuld met tekst, het betreffende onderdeel van de waterkringloop wordt uitgelegd. Hier wordt de gebruiker op visuele en tekstuele wijze aangezet tot nieuwe kennis en bewustzijn.



Voorbeeld van een infographic, visuele verbeeldingen van Waterroute Vlieland en de waterkringloop.

4. Een Drinkwaterpunt – Waterpunt om het Vlielands kraanwater daadwerkelijk te kunnen proeven, drinken, en de herbruikbare fles mee te vullen. Door deze ervaring wordt het bewustzijn van mensen weer op een andere manier vergroot, wat weer kan leiden tot een gedragsverandering.



Voorbeelden van verschillende soorten drinkwaterpunten: links traditioneel, rechts modern.

Gebruikers

De waterroute kan lopend, fietsend en rennend worden gebruikt. Met en zonder kinderen. De route is uitgezet in de vorm van een acht, waardoor gekozen kan worden voor 5, 10 of 14 kilometer. Door de combinatie van een schilderachtig mooie route, de actieve en speelse aard, en het educatieve element, zal de route voor veel verschillende doelgroepen interessant zijn.

Hardlopers kunnen de route als trimbaan gebruiken met handige waterpunten onderweg. De installaties kunnen als afwisselende sportelementen met bijbehorende sportieve uitdagingen worden ingezet. Door sportieve uitdagingen onderweg en een koppeling met de app Strava worden sporters maximaal gemotiveerd.

Fietsers kunnen een mooie en ontspannen tocht fietsen langs de waterinstallaties, waarbij ze tegelijk wat opsteken over water, het eiland en de waterkringloop.

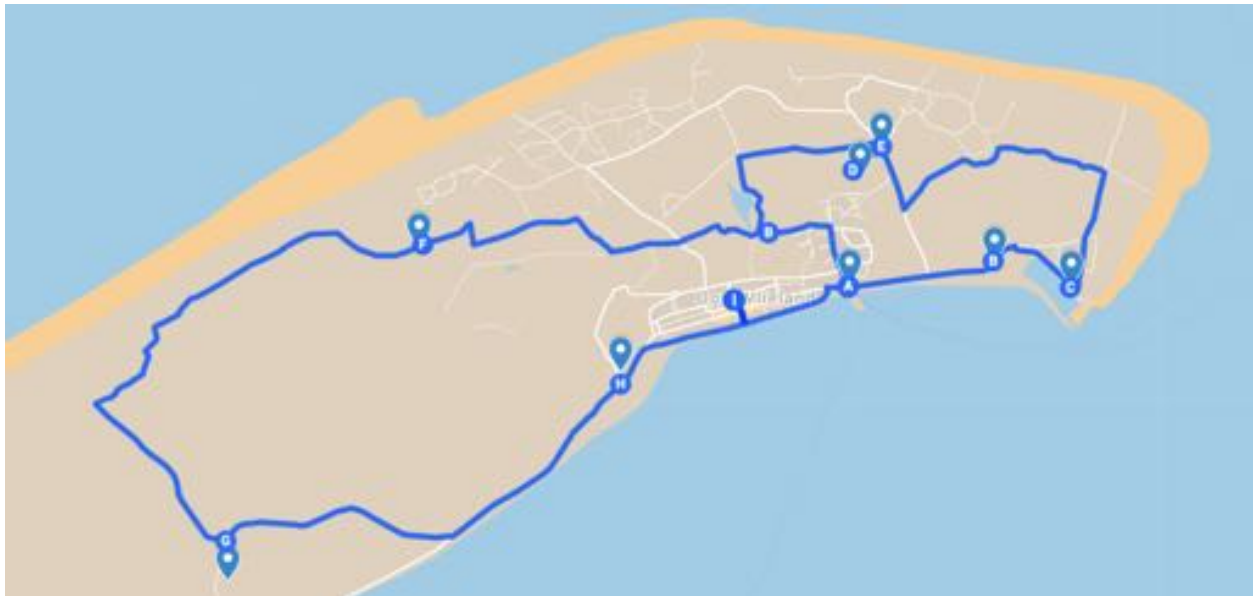
Wandelaars kunnen een stevige tocht combineren met afwisselende speel- en leerinstallaties langs de verschillende locaties, zodat wandelen over het eiland nog leuker en leerzamer wordt.

Kinderen en scholen kunnen de route gebruiken als een combinatie van kennis, ervaring en beweging. Juist door die combinatie wordt het leuker en kan een belangrijk onderwerp als de waterkringloop makkelijker onthouden worden.

De route leidt mensen over het eiland door duin, bos en meer, de haven, het dorp en het wad. Maar je komt ook het sportveld, de campings Stortemelk en Lange Paal, waddencentrum De Noordwester, de VVV en ook verschillende lokale ondernemers.

Route(s)

De complete route is 14 kilometer lang en gaat als gezegd langs acht locaties. Ze begint bij het VVV-kantoor (1) en loopt dan via de waterzuivering (2), de jachthaven (3) het waterpunt Fountain of Wayne (4), Grondwatermeter (5), Camping Lange Paal (6), het Vuurboetsduin (7) en museum De Noordwester (8) weer terug naar het beginpunt. De route loopt ook in een acht, waardoor er drie opties zijn: naast de gehele route van 14 kilometer, kun je ook alleen de kleine oostlus dus van 5 kilometer, of de grotere lust van 10 kilometer aan de westkant.



De Waterroute Vlieland met drie opties: 5, 10 of 14 kilometer.

Locaties langs de route

Locatie 1. VVV

Verhaal:	Start/introductie van de Waterroute Vlieland
Installatie:	Geen installatie, maar een routekaart met QR-code.
Infographic:	Het infographicbord op deze locatie laat de gebruikers zien waar de route over gaat, wat ze er kunnen doen en hoe ze die kunnen volgen.
Drinkwaterpunt:	Bijzonder drinkwaterpunt waar mensen hun fles kunnen vullen. Waterleiding wordt uit VVV-gebouw doorgetrokken.
Uitdaging:	Maak onderweg de leukste waterfoto van jezelf of de groep waar je mee bent en stuur die naar de VVV. De leukste foto van de maand/jaar wint een prijs / wordt online gezet / komt in de 'Waterroute hall of fame', et cetera.
Pomp:	Geen



Locatie 2. Waterzuivering

- Verhaal:** Afvalwaterzuivering. Hier wordt het zuiveren van afvalwater naar schoon looswater en het terugbrengen naar de Waddenzee verbeeld.
- Installatie:** Een zwengelpomp om grondwater in een bassin (voor de waterzuivering) te pompen. Twee Archimedes-pompen waarmee – in een wedstrijdsetting – water uit het bassin omhoog gepompt kan worden (staat voor: over de Waddendijk), waarna het in een goot wegloopt naar twee tijdelijke opvangvaten (staan voor: de Waddenzee). Uit deze tijdelijke opvangvaten kan het water via een kraan weer terug het bassin in lopen.
- Infographic:** Op het infographicbord staat een uitleg over het gebruik van de installatie, de route en de betreffende waterkringloopstap: afvalwaterzuivering.
- Drinkwaterpunt:** Geen
- Uitdaging:** Als je met z'n tweeën bent, kun je een wedstrijdje doen wie het meeste gezuiverde looswater in x minuten terug de de symbolische Waddenzee in kan pompen. Als je alleen bent, kun je op maximaal vermogen x minuten lang water naar de zee pompen.
- Pomp:** 1 grondwaterzwengelpomp, 2 Archimedes-spiraalpompen.
- Formaat:** 6 x 4 meter met 2,5 meter als hoogste punt (inclusief verhoging).



Locatie 3. Jachthaven

Verhaal:	Reductie watergebruik: het verminderen van het gebruik van kraanwater voor niet-essentiële zaken.
Installatie:	Met de hand wordt grondwater opgepompt om zandvoeten en schoenen mee af te spoelen. Door een watermeter op de pomp kan iedereen zien hoeveel drinkwater er met deze grondwaterinstallatie wordt bespaard. Nu worden voeten vaak nog met drinkwater gespoeld.
Infographic:	Op het infographicbord staat uitleg voor het gebruik van de installatie, de route en de betreffende waterkringloopstap: watergebruik reduceren
Drinkwaterpunt:	Geen (reeds drinkwater aanwezig).
Uitdaging:	Als je met z'n tweeën bent: pomp zo snel mogelijk 10 liter water omhoog in het reservoir.
Pomp:	1 handzwengelpomp met watermeter.
Formaat:	1,5 x 1 meter met 2 meter als hoogste punt van de pomp.



Locatie 4. Fountain of Wayne & Trimbaan

Verhaal:	Watergebruik en gezondheid: promotie van kraanwater en beweging als gezonde en duurzame alternatieven voor wegwerpflessen en stilzitten.
Installatie:	De groene gym, bestaat uit een zestal trimbaantoeystellen gemaakt van lokaal hout en roestvrij staal. Waar op een leuke manier in een natuurlijke setting gezond bewogen kan worden.
Infographic:	Op het infographicbord staat een uitleg voor gebruik van de toestellen en het waterpunt, de route en de betreffende waterkringloopstap: watergebruik en gezondheid.
Drinkwaterpunt:	Reeds aanwezig: Fountain of Wayne.
Uitdagingen:	Gebruik de komende x tijd, x wegwerpflessen water minder. Doe alle oefeningen in een zo kort mogelijke tijd.
Pomp:	Geen.
Formaat:	1 x 2 meter naast waterpunt, en 15 x 15 meter 2 meter hoog.



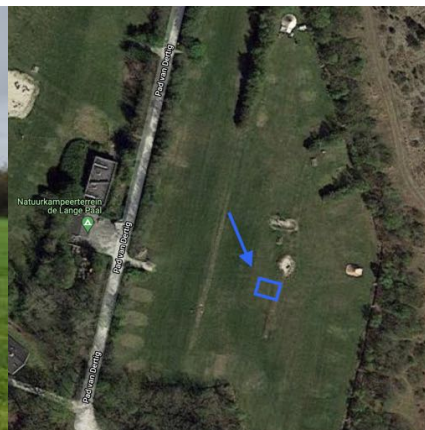
Locatie 5. Grondwatermeter

Verhaal:	Filteren van water: door zandlagen onder Vlieland wordt regenwater gefilterd, waarna het in de zoetwaterbel onder het eiland beschikbaar komt als drinkwater.
Installatie:	Met een zwengelpomp wordt grondwater opgepompt en door een transparant filter gezuiverd, waarna het weer de bodem in zakt.
Infographic:	Op het infographicbord staat een uitleg over het gebruik van de installatie, de route en de betreffende waterkringloopstap; waterfiltering door zandlagen.
Drinkwaterpunt:	Geen.
Uitdaging	Zuiver x liter water in een zo kort mogelijke tijd.
Pomp:	Zwengelhandpomp.
Formaat:	6 x 6 meter met 2 meter als hoogste punt van de pomp.
Plaatsing:	Rondom de bestaande watermeter wordt de installatie gebouwd met zand als ondergrond.



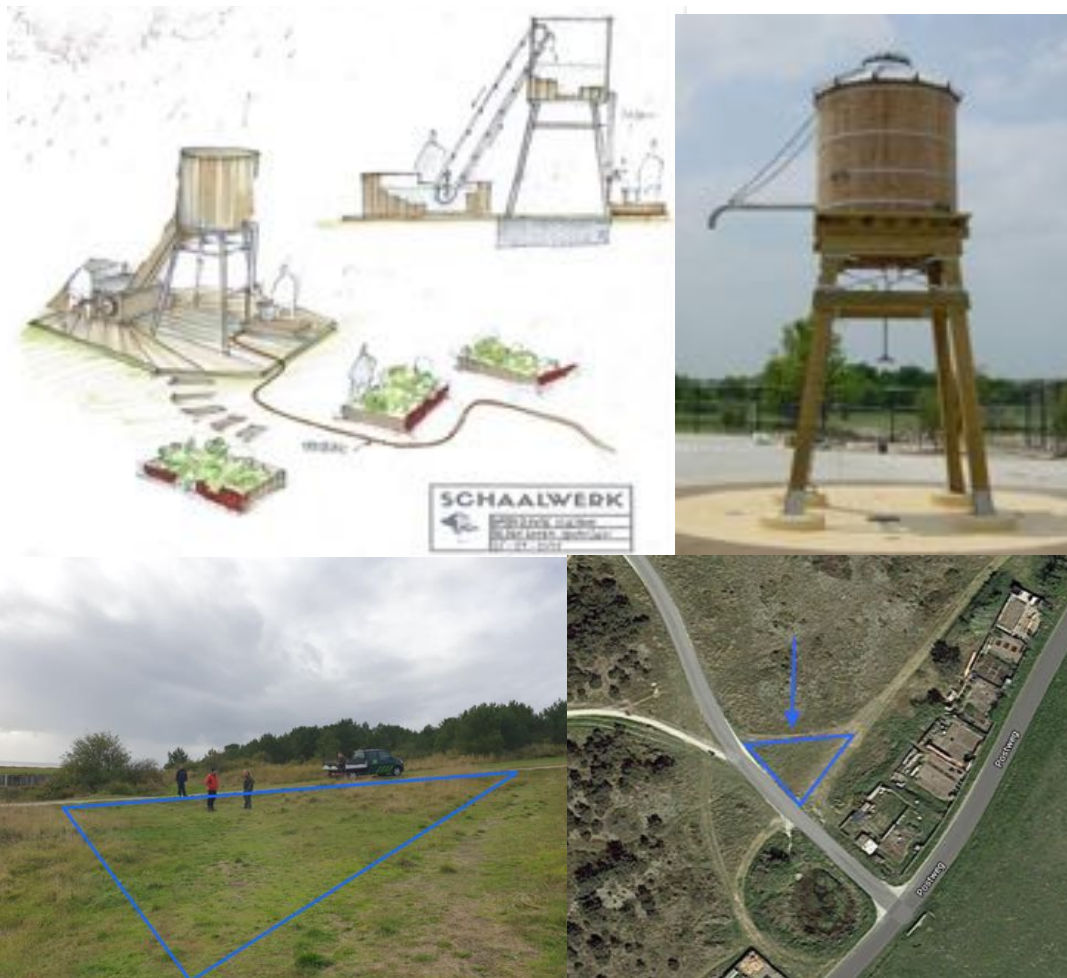
Locatie 6. Lange Paal

Verhaal:	Condensatie van waterdamp; van wolken naar regen.
Installatie:	De installatie haalt water uit de lucht door middel van condensatie van kleine waterdruppels op een geïmpregneerd net. Daarna loopt het van het net een goot in. Deze goot kan – op de momenten dat er niet genoeg water van het net af loopt – ook met grondwater gevuld worden en dan dienen als bootracebaan voor kinderen.
Infographic:	Op het infographicbord staat een uitleg over het gebruik van de installatie, De route en de betreffende waterkringloopstap: van wolken naar regen.
Drinkwaterpunt:	Reeds aanwezig op het terrein (kampeerveld/badhuis).
Uitdaging:	Vaar je bootje zo snel mogelijk van start naar finish.
Pomp:	Handzwengelpomp voor grondwater.
Formaat:	6 x 1 meter met 4 meter als hoogste punt.
Plaatsing:	Midden op een van de twee kampeervelden. Zeer fijnmazig net om te voorkomen dat erin geklommen wordt.



Locatie 7. Vuurboetsduin

Verhaal:	Oppompen van water uit de zoetwaterbel, zuiveren en het creëren van waterdruk door het watertoreneffect van Vuurboetsduin.
Installatie:	Houten grondwatertoren voor moestuinbewatering. Onderaan is een grondwaterpomp gemonteerd waarmee de gebruikers van de Waterroute water omhoog kunnen pompen voor de moestuingebruikers. Aan de watertoren is een kraan (eventueel met slang) bevestigd.
Infographic:	Op het infographicbord een uitleg voor gebruik van de installatie, de route en de betreffende waterkringloopstap water oppompen en zuiveren door Vitens.
Drinkwater punt:	Geen.
Uitdaging	Pomp 10 liter water omhoog in zo kort mogelijke tijd.
Pomp:	Handzwengelpomp voor grondwater.
Formaat:	4 x 4 meter met 4 meter als hoogste punt van de watertoren.
Plaatsing:	In de driehoek naast het pad richting Vuurboetsduin, net iets hoger dan de tuintjes.



Locatie 8. De Noordwester

Verhaal:	Waterdistributie van Vuurboetsduin naar alle huizen en kranen op het eiland.
Installatie:	Geen.
Infographic:	Op het infographicbord een uitleg over de route en de betreffende waterkringloopstap: waterdistributie.
Drinkwater punt:	Bijzonder drinkwaterpunt waar mensen hun fles kunnen vullen. Waterleiding komt uit het gebouw van De Noordwester.
Uitdaging:	Niet van toepassing, vul je waterfles.
Pomp:	Geen
Formaat:	1,5 x 2 meter infobord op gevel.



3. Realisatie

Uitvoering

Door de omvang, de verschillende locaties en de betrokken partijen van de Waterroute Vlieland zal de realisatie in een aantal fases verlopen.

Fase 1: het huidige plan wordt verder uitgewerkt op detailniveau. Dit is een opdracht aan Stichting Lab Vlieland. Hierbij worden de manier waarop het verhaal verteld wordt, de visuele beelden, de content en het ontwerp van de website, de locaties, bouwtekeningen van de interactieve waterinstallaties en groene gymtoestellen, waterpunten en de algehele stijl uitgewerkt en vastgelegd. Verder worden het onderhoudsplan en de eigendomsstructuur officieel en met alle Vlielandse partijen (werkgroep) besproken en vastgelegd. De benodigde vergunningen zullen in dit deel van de uitvoering ook officieel worden aangevraagd en afgerond. In de reeds gevoerde voorbereidende gesprekken over het vergunningstraject heeft de gemeente aangegeven positief te zijn en geen problemen te voorzien. Het gaat immers alleen om kleine bouwwerken. De vergunningsaanvraag wordt voorbereid.

Fase 2: de website, infographics, bewegwijzering, aan te schaffen waterpunten, het lokale hout en andere benodigdheden worden geproduceerd en aangekocht. Deze fase zal begin 2022 worden afgerond.

Fase 3: in deze fase vindt de concrete bouw op alle locaties en langs de route plaats. Alle interactieve waterinstallaties en groene gymtoestellen worden op de locaties geplaatst, de waterpunten worden aangesloten, infographicborden en wegwijzers langs de route worden geplaatst. Dit laatste deel zal uiterlijk begin 2023 worden afgerond.

Planning

Aan de uitvoering ging nog een voorbereidingsfase vooraf, bestaande uit:

- Werkgroep samenstellen onder aansturing van Lab Vlieland
- Initiële ideeën vormen en verzamelen
- Andere belanghebbende partijen op het eiland benaderen en enthousiasmeren
- Mogelijke uitvoerende partijen benaderen
- Eerste route- en locatieschetsen maken
- Initieel plan maken, inclusief financiering
- Gesprekken over vergunningen met gemeente starten
- Veiling ANWB-paddenstoelen opzetten en uitvoeren
- Aanvraag fondsen

In het voorjaar van 2022 kan dan begonnen worden met de realisatie (uitvoeringsfasen):

Fase 1

- Initieel plan verder uitwerken op detailniveau
- Waterrouteverhaal uitwerken en de uiteindelijke verdeling maken in routelocaties
- Vergunningen officieel aanvragen en afronden

Fase 2

- Ontwerp en content inclusief lanceren van de volledige waterrou teweb site
- Ontwerpen en produceren van infographicsborden voor alle locaties
- Ontwerpen en produceren van routestijl, route-icoon, bewegwijzering
- Ontwerpen en produceren van drie typen flessen
- Ontwerp en bouwtekeningen van interactieve waterinstallaties per locatie
- Ontwerp en bouwtekeningen van de groene gymtoestellen per locatie

Fase 3

- Plaatsen en opleveren van infographics en routebewegwijzering
- Bouw en oplevering van waterpunten
- Bouw en oplevering van interactieve waterinstallaties
- Bouw en oplevering van groene gymtoestellen (trimbaan)

Duurzaamheid

De Waterroute Vlieland brengt de ecologisch kringloop van water onder de aandacht om mensen meer bewust te maken van de cruciale waarde van water. Door deze route op een zo duurzaam mogelijke manier te realiseren en dit ook in de materiaalkeuze en het ontwerp te laten zien, zal de werking als bewustwordingsproject vergroot worden. Duurzaamheid is voor de Waterroute Vlieland niet alleen belangrijk omdat we goed willen omgaan met de omgeving, maar het dient ook als functioneel bewustwordingselement van de route zelf.

De duurzame realisatie van de Waterroute Vlieland zal onder meer bestaan uit: het gebruik van lokaal hout van Staatsbosbeheer, de nieuwste natuurlijke impregnatiemethode (geen schadelijke stoffen), een remontabel ontwerp (volledig herbruikbare materialen), voornamelijk fossielvrij transport, mobiele batterijen voor locatiewerk, en andere duurzame maatregelen. Hierdoor kan de realisatie met minimale milieu-, klimaat- en geluidsimpact worden gerealiseerd.

4. Maatschappelijk nut en voordelen voor de omgeving

Aansluiting bij doelen en criteria Waddenfonds

De Waterroute Vlieland sluit zeer goed aan bij de doelen en criteria van het Waddenfonds. Het is een **multidisciplinair en vernieuwend educatief project** gericht op milieubewustzijn met een focus op water. De waterkringloop wordt als verhaallijn uitgewerkt op acht verschillende locaties langs de route. Door de multidisciplinaire aanpak wordt op verschillende niveaus tegelijk geleerd: visueel (infographics), cognitief (teksten), fysiek en technisch (door interactieve waterinstallaties en de groene gym) en sensorisch (smaakervaring bij drinkwaterpunten).

De Waterroute Vlieland gaat primair over **ecologisch bewustzijn en gedragsverandering** rondom water. Het overbrengen van bewustzijn rondom (de waarde van) water, kraanwater als drinkwater, het verminderen van plastic afval in zee (wegwerpflessen), het verminderen van het gebruik van kraanwater voor niet-essentiële zaken, circulair watergebruik op Vlieland, ... Al deze zaken dragen bij aan een lokaal en mondiaal duurzame omgang met de natuur en de ecosystemen.

De route is ook bedoeld om mensen **te verleiden de natuur in te gaan** en van de lokale ecologische waarden te genieten. Hierdoor zal ook meer **kennis en waardering** ontstaan als het gaat om lokale flora en fauna. Door het ontwerp van de route is zij ook een **concreet voorbeeld van milieubewustzijn**, waardoor gebruikers geïnspireerd kunnen worden. Doordat de route wordt gewandeld, hardgelopen of gefietst, worden de lokale ecologische systemen niet vervuild door lawaai of uitstoot. Alle installaties worden aangedreven door de mensen en hebben dus geen externe energiebehoefte. Hierdoor is de energievoetafdruk zo goed als 0. De installaties worden bovendien grotendeels van duurzaam lokaal hout gemaakt en de bouw zal ook zo duurzaam mogelijk gerealiseerd worden (duurzaam transport, mobiele batterijen voor locatiewerk, et cetera).

De Waterroute Vlieland is een **breed gedragen project dat wensen van verschillende partijen vervult**. Het idee is ontstaan vanuit een brede samenwerking van verschillende organisaties op het eiland. De gemeente bood de ANWB-paddenstoelen aan om te veilen, met de vraag of er iets bijzonders voor Vlieland gedaan kon worden met de opbrengst. De VVV, Staatsbosbeheer, kampeerterrein Stortemelk, en Lab Vlieland vormden vervolgens een werkgroep waar het thema water, de urgentie rondom dit thema en Vlielands bijzondere verhouding met water leidden tot het plan voor de Waterroute Vlieland. In het ontwerp, de planning, de bouw, het gebruik en het onderhoud van de route werken Staatsbosbeheer, de VVV, de gemeente Vlieland, kampeerterrein Lange Paal, kampeerterrein Stortemelk, Stichting Aanloophaven Vlieland (de jachthaven), waddencentrum De Noordwester, Vitens, Wetterskip Fryslân, Lab Vlieland, sportcentrum Flidunen en een aantal lokale ondernemers samen om het project tot een succes te maken.

Langs de acht locaties van de route worden allerlei lokale wensen vervuld, wat een duidelijke **verbetering van de leefomgeving** oplevert. Zo is vanuit verschillende sportorganisaties

(Flidunen, lokaal sportakkoord) vraag naar een **groene gym of trimbaan** (locatie 4). De jachthaven (locatie 3) geeft aan dat er lokaal een sterke wens is naar een **voetenspoelpunt** voor mensen die van het strand komen. De moestuinhouders willen graag hun **gewassen bewateren met grondwater** in plaats van leidingwater (locatie 7 Vuurboetsduin). Kampeerterrein Lange Paal op zoek naar een in de omgeving passend, **interactief speeltoestel** (locatie 6, Lange Paal). Vitens (locatie 5, grondwatermeter en gehele route) en Wetterskip Fryslân (locatie 2, waterzuivering en gehele route) willen graag het **verhaal rond water vertellen en het bewustzijn vergroten**. En de ondernemers die **lokale waterproducten** maken zijn op zoek naar manieren om die meer bekendheid en waarde te geven (langs de gehele route).

De route is daarnaast een passende **aanvulling op het toeristisch aanbod** op Vlieland. Zowel educatief, recreatief als sportief is het een verbreding en verrijking voor het eiland, en weer een extra reden om Vlieland te bezoeken. Het toerisme is sociaal en economisch de kurk waar het eiland op drijft, waarbij een verbetering van de leefomgeving een belangrijke rol speelt.

Verder kan het project een positieve bijdrage leveren aan de **ontwikkeling van de sociale gemeenschap** op het eiland. Door het sportieve en recreatieve karakter van de route komen mensen elkaar op een laagdrempelige manier tegen in de natuur. Gezamenlijk gebruik van de route **versterkt de lokale verbondenheid**. Het educatieve aspect ervan stimuleert om na te denken over water en het duurzaam omgaan met hun omgeving, en om daarover met elkaar in gesprek te gaan. Door **lokale bewustwording** van het de bijzondere Vlielandse waterkringloop, de 100 procent circulaire en onafhankelijke watervoorziening en de voorbeeldfunctie hiervan **groeien trots en sociale cohesie**. Het publieke en veelzijdige karakter van de route zorgt ervoor dat alle lagen van de bevolking er gebruik van kunnen maken.

Inhoudelijk is de route vernieuwend als je bedenkt dat momenteel nog nergens het verhaal van de lokale waterkringloop zo wordt verteld. Ook op Vlieland zelf ontbreekt nog kennis van waardering voor de onmisbare ecologische waarde van het eiland. Maar ook de **vorm is innovatief**: een wandel-, hardloop-, fiets-, speel- en leerroute langs verschillende locaties die aanzetten tot gezond bewegen, natuur- en waterbewustzijn en duurzame gedragsverandering. Dit is nieuw voor Vlieland en als zodanig ook voor Nederland. Net als de **combinatie van doelgroepen**. Zowel Vlielanders als badgasten, sporters, recreanten en spelend lerende kinderen worden bediend met een multidisciplinaire focus op beweging, spel, educatie, recreatie en natuurbeleving,

De Waterroute Vlieland is ontworpen op een manier die de kernwaarden van de Wadden versterkt en op een podium plaatst. De gehele route en alle locaties zijn vrij van stroom en gas. Er is geen sprake van enige vorm van verlichting of verwarming, waardoor het natuurlijke donker ook donker blijft en er **geen lichtvervuiling** kan optreden. Alle waterinstallaties worden door de spierkracht van de gebruikers aangedreven, waardoor er **geen geluidsoverlast** kan ontstaan en de **rust en de stilte** van de omgeving gewaarborgd blijven. De installaties en de routebewegwijzering worden verder gemaakt van natuurlijke materialen als lokaal hout en staal, zodat de natuurlijke omgeving ook visueel niet wordt verstoord.

De Waterroute gaat primair over **lokaal ecologisch bewustzijn** en gedragsverandering rondom water op Vlieland. Het overbrengen van waterbewustzijn en de waarde van water, kraanwater als drinkwater - verminderen van plastic afval in zee door wegwerpflessen, verminderen van kraanwater gebruik voor non-essentiële zaken, circulair watergebruik op Vlieland, al deze zaken dragen bij aan lokaal en mondiaal duurzame omgang met de natuur en ecosystemen. De route is ook bedoeld om mensen de natuur in te krijgen en van de lokale ecologische waarden te laten genieten. Hierdoor zal meer **waardering en kennis** ontstaan over de **lokale flora en fauna**.

Het waddengebied wordt gekenmerkt door water. Dat draagt natuurlijk bij aan zijn kracht en schoonheid, maar het brengt ook **uitdagingen** met zich mee: waterbeheer, watergebruik, vervuiling, verzilting, et cetera. Via het verhaal van de waterkringloop richt de Waterroute Vlieland zich voornamelijk op de eerste drie. Het **waterbeheer** en de unieke Vlielandse watervoorziening worden van verschillende kanten belicht. Zo komen de kwetsbaarheid en het belang om hier zorgvuldig mee om te gaan in de verschillende stappen van filtering, winning, distributie en afvalwaterzuivering uitvoerig aan bod (locaties 2, 5, 6, 7, 8). Ook wordt ingegaan op hoe het **gebruik van water** de beschikbare hoeveelheid beïnvloedt. De waarde van kraanwater als drinkwater, de bijzondere zelfvoorzienendheid van Vlieland op dit gebied, en de gezondheids- en duurzaamheidsvoordelen hiervan (locatie 3, 4). Tot slot is ook de **vervuiling** door plastic wegwerpflesjes een duidelijk boodschap binnen de waterroute (locatie 4).

De Waterroute Vlieland is per definitie bedoeld als een **langetermijnproject**, waar het eiland de komende – minimaal – 10 jaar (inclusief onderhoudsplan) veel aan zal hebben. De installaties zullen gebouwd worden om **minimaal 10 jaar** mee te gaan, maar zullen naar **verwachting 25 jaar** mee kunnen. Er is een **degelijk onderhoudsplan** voor de lange termijn (zie hoofdstuk Beheer- en onderhoudsplan), dat ook financieel geborgd is (zie begroting). **Stichting Flidunen wordt de eigenaar van de route** en is verantwoordelijk voor het onderhoud en de vervanging van onderdelen. De gemeente Vlieland zal de schoonmaakwerkzaamheden voor de onbeheerde locaties op zich nemen. De beheerde locaties nemen de schoonmaak van de installaties op hun eigen locaties voor hun rekening. Staatsbosbeheer zal de routeborden onderhouden. Dit alles wordt vastgelegd in de eigendoms- en samenwerkingsovereenkomst, waarmee kwaliteit en gebruik van de Waterroute Vlieland voor de lange termijn geborgd zijn.

Niet zozeer de route zelf als wel twee onderdelen ervan lenen zich uitermate goed voor **opschaling**. Naast de fysieke route is de Waterroute Vlieland ook een concept dat door een bottom-upbenadering een onderbelicht duurzaamheidsthema – de waterkringloop en het gebruik van water – weet te koppelen aan lokale wensen en behoeften. Een beleving die natuur, cultuur en sport op een organische manier verbindt en die recreatieve, sociale en educatieve doelen dient. Dit concept is een manier om win-win-winprojecten te realiseren voor alle Waddeneilanden en (ver) daarbuiten.

Het tweede dat zeer geschikt is om verder op te schalen, is het deelconcept van de WAD-flessen. Dit concept bestaat uit het generieke ontwerp van drie typen herbruikbare, lokaal gebrande (ontworpen door een designer) kraanwaterflessen. Deze worden vervolgens lokaal

verkocht ter promotie en branding van lokaal kraanwater, als uitdrukking van lokale creativiteit en productie, en als gedeeld verdienmodel. Dit is zonder meer uit te breiden naar elke willekeurige stad, gemeente of regio in Nederland.

(Voor 'Voordelen uitgesplitst voor groepen en partijen op Vlieland' zie bijlage 1.)

5. Beheer- en Onderhoudsplan

Voor de Waterroute Vlieland is het essentieel dat de verschillende onderdelen te allen tijde werken (behalve het watergedeelte in de winter). Om een dergelijk project tot in lengte van jaren (er wordt gewerkt met een tienjarenplan) functionerend te houden, zijn schoonmaak en onderhoud van groot belang. De Stichting Flidunen is de eigenaar van de route en daarmee verantwoordelijk voor het onderhoud van de gehele route en de locaties. De gemeente Vlieland zal de schoonmaak voor de onbeheerde locaties voor haar rekening nemen. De beheerde locaties zorgen zelf voor de schoonmaak. Voor de precieze verdeling van de werkzaamheden zal een samenwerkingsovereenkomst getekend worden door alle betrokken partijen, waarin nauwkeurig alle verantwoordelijkheden met betrekking to het zijn vastgelegd. Hieronder volgt grofweg de verdeling van verantwoordelijkheden en bijbehorende taken.

De te onderhouden zaken

Blauw = onbeheerde locatie, bruin = beheerde locatie, groen = route

Locatie 1: VVV

1. Routekaart met QR-code
2. Drinkwaterpunt
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 2: Waterzuivering

1. Interactieve waterinstallatie
2. Infographicbord
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 3: Jachthaven

1. Interactieve waterinstallatie
2. Infographicbord
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 4: waterpunt Fountain of Wayne

1. Infographicbord
2. Drinkwaterpunt
3. 6 x trimtoestel
4. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 5: Grondwatermeter

1. Interactieve waterinstallatie
2. Infographicbord
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 6: Lange Paal

1. Interactieve waterinstallatie
2. Infographicbord
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 7: Vuurboetsduin

1. Interactieve waterinstallatie
2. Infographicbord
3. Waterroutheherkenningspunt

Locatie 8: De Noordwester

1. Infographicbord
2. Drinkwaterpunt
3. Waterroutheherkenningspunt

Route

1. 40 x bewegwijzeringplaatjes

De te onderhouden zaken zijn onder te verdelen in vier groepen: de installaties op beheerde locaties, de installaties op onbeheerde locaties, de route en de waterzaken op alle locaties:

1. De installaties op beheerde locaties

Deze installaties zullen worden schoongehouden door de organisaties die de locaties beheren. Dit gaat voornamelijk om het regelmatig reinigen van de installatie, toestellen en infoborden. Het groter onderhoud en de eventuele driejaarlijkse vervanging zal gedaan worden door de partij die het algemene onderhoud van de waterroute coördineert: Stichting Flidunen.

2. De installaties op onbeheerde locaties

Deze installaties zullen worden schoongehouden door de gemeente Vlieland. Dit gaat voornamelijk om het regelmatig schoonmaken van de installatie, toestellen en infoborden. Het groter onderhoud en de eventuele vervanging zal gedaan worden door de partij die het algemene onderhoud van de waterroute coördineert: Stichting Flidunen.

3. De route

Het routeonderhoud bestaat uit het onderhouden en schoonmaken van de zeventig metalen routeplaatjes op bestaande palen van Staatsbosbeheer. De routebewegwijzering zal door Staatsbosbeheer worden onderhouden (zowel dagelijks als jaarlijks onderhoud). Voor vervanging en nabestelling van onderdelen – nadat de reservevoorraad is opgebruikt – zal de partij die het algemene onderhoud van de waterroute coördineert verantwoordelijk zijn: Stichting Flidunen.

4. Waterzaken op alle locaties

Op alle locaties waar grond- of kraanwater wordt gebruikt, verzorgt Vitens de aan- en afsluiting. Ook de noodzakelijke bemonstering van drinkwaterpunten zal door Vitens gedaan worden.

Onderhoudsplanning

Beheer en onderhoud per jaar (voor 10 jaar)	Uren	Verantwoordelijke partij
Jaarlijkse keuring van de totale route	10	Flidunen
Schoonmaak van maandelijks 8 locaties (30 min per locatie)	48	Gem. + beheerde locaties
Bemonstering van 3 drinkwaterpunten 6 x per jaar	18	Vitens
Aan- en afsluiten van 3 drink- en 4 grondwater punten 2 x per jaar	14	Vitens
Grote schoonmaak 8 locaties 2 x per jaar 2 uur per installatie	32	Gem. + beheerde locaties
4 x per jaar klein onderhoud 8 locaties 1 uur per installatie	32	Flidunen
1 x per jaar groot onderhoud 5 locaties 6 uur per installatie	30	Flidunen
Vervanging van onderdelen 1 x in 3 jaar		
Arbeid vervanging onderdelen 1 x 3 jaar, 5 locaties x 2 dagen	80	Flidunen

6. Partners en samenwerking

Het project is gestart als initiatief van de VVV, Lab Vlieland, Staatsbosbeheer en kampeerterrein Stortemelk. Lab Vlieland is vervolgens gevraagd om het plan vorm te geven, uit te werken en uit te voeren. De Waterroute Vlieland heeft echter vele partners en ondersteunende partijen. Hieronder zijn zij weergegeven in een matrix.

VVV	Initiatiefnemer en partner van het project en medeorganisator van de veiling van de ANWB-paddenstoelen van het eiland
Stichting Lab Vlieland	Bedenker, uitwerker en realisator. Lab Vlieland bouwt aan de samenwerking, borgt de inhoud en zorgt dat het project er komt. Is penvoerder voor subsidieaanvragen. Verder zorgt Lab Vlieland voor de productie en promotie van de WAD-waterflessen en heeft zo een blijvende aanjagende functie in het project
Sportcentrum Flidunen (SRV)	Eigenaar en beheerder van de Waterroute Vlieland. Flidunen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud
Staatsbosbeheer	Partner en kerngroep lid van het eerste uur. Wil op kampeerterrein Lange Paal en in museum de Noordwester graag concrete 'landingsplekken' van het concept. Staatsbosbeheer doet ook in-kind bijdragen door onder andere hout van het eiland, grond en routebewegwijzering in te brengen

Gemeente Vlieland	Ondersteunt het initiatief vanuit de duurzaamheidsambitie en vanuit de werkgroep 'Sportakkoord'. De gemeente is door het beschikbaar stellen van de paddenstoelen ook aanjager van het project. Ze neemt ook een actieve rol aan in het onderhoud
Waddencentrum de Noordwester	Partner in het project. De uitwerking hiervan moet ingevuld worden en er is veel enthousiasme. In de verbouwingsideeën die er zijn wordt zowel het idee van de binnentuin meegenomen als de waterroute als een buitenactiviteit van het museum
Stichting Recreatiebelangen Vlieland	Partner in het project. Kampeerterrein Stortemelk is onderdeel van de kerngroep en denkt mee vanaf het eerste begin
Kampeerterrein Lange Paal (Staatsbosbeheer)	Partner in het project en een van de acht routelocaties waar een installatie komt te staan. Staatsbosbeheer zit in de kerngroep en denkt mee vanaf het eerste uur
Stichting Aanloophaven Vlieland	Partner in het project en is een van de acht routelocaties waar een installatie komt te staan. Het bestuur heeft enthousiast gereageerd op de plannen en een financiële bijdrage toegezegd
Wetterskip Fryslân	Partner van het project. Verder is de rioolwaterzuiveringsinstallatie een van de acht routelocaties waar een installatie zal komen te staan
Drinkwaterbedrijf Vitens	Partner van het project vanaf het eerste uur. Vitens zal een grote rol spelen bij het realiseren, onderhouden, aan- en afsluiten van de waterpunten langs de route
Drinkwater-ondernemers Vlieland	Het project is gepresenteerd bij de OVV (ondernemersvereniging) en er zijn gesprekken met ondernemers gevoerd (onder andere Fortuna Vlieland en koffiebranderij Baken Vlieland), waarop enthousiast is gereageerd. De rol van de ondernemers zal zijn om de Vlielandse waterproducten beschikbaar te maken voor de gebruikers van de route. Ook zullen zij de WAD-waterflessen verkopen ter financiering van het onderhoudsfonds

7. Financiën

Van de totale projectkosten van 264.805 euro zijn op 50.000 euro na alle kosten gedekt. We vragen het Waddenfonds om ons te helpen aan het resterende bedrag.

Begroting en dekkingsplan				
Kosten	in euro's	Dekkingsplan	Bedrag (in euro's)	Hardheid financiering
Loonkosten	€ -	Eigen bijdrage	€ 33.837,00	Gegarandeerd
Kosten ZZP'ers en/of niet-verloners	€ 49.500,00	Iepen Mienskip Funs	€ 72.939,00	Toegekend
Kosten derden	€ 215.304,00	Jachthaven	€ 3.500,00	Aangevraagd
Kosten vrijwilligers	€ -	Staatsbosbeheer	€ 2.500,00	Toegekend
Machines en apparatuur	€ -	Wetterskip	€ 5.000,00	Toegekend
		Prins Bernhard Cultuurfonds	€ 5.000,00	Toegekend
		Natuur en Recreatiefonds	€ 75.000,00	Toegekend
		bonusprijs LF2028 provincie Fryslân	€ 2.028,00	Toegekend
		Gemeente Vlieland	€ 15.000,00	Aangevraagd
		Waddenfonds (BLI)	€ 50.000,00	Aangevraagd
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Naam subsidiegever/financier		
		Subtotaal	€ 264.804,00	
		Gevraagde subsidie Waddenfonds		
Totaal	€ 264.804,00	Totaal	€ 264.804,00	
		Dekkingspercentage		100%

De totale projectkosten bedragen de kosten voor aanleg van de Waterroute Vlieland. In totaal gaat het hier om 264.805 euro. Beheer- en onderhoudslasten vallen buiten deze kosten, hier komen we later op terug.

De dekking is volledig, waarvan een groot deel al concreet is toegezegd. Als we specifieker naar de inkomsten kijken, zien we 33.837 euro als opbrengst uit de veiling van de ANWB-paddenstoelen staan. Daarna is er een bedrag van 72.939 euro toegekend door het Iepen Mienskipsfûns op naam van VVV Vlieland als toenmalig aanvrager voor dit project. Stichting Aanloophaven Vlieland (de Jachthaven) heeft positief gereageerd op het idee en een bedrag gealloceerd in de begroting. Staatsbosbeheer levert een heel groot deel van het hout en geeft hierop een korting van 2500 euro die is opgenomen bij de inkomsten. De volgende post op het dekkingsplan is het Wetterskip Fryslân, dat 5000 euro heeft toegezegd én overgemaakt. Ditzelfde geldt voor het Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân.

Het Natuur- en Recreatiefonds is een lokaal initiatief van de gemeente Vlieland in samenwerking met Staatsbosbeheer en ook hier heeft Lab Vlieland een aanvraag gedaan. Deze is toegekend en positief beoordeeld. Over de hoogte van het toegekende bedrag is nog een gesprek gaande. Dan zien we bij de inkomsten weer het Iepen Mienskipsfûns, dat een eenmalige bonus van 2028 euro beschikbaar heeft gesteld voor het leukste en beste project van het jaar 2021. Wij zijn zeer vereerd dat we deze prijs in ontvangst mogen nemen!

Tot slot zien we nog twee bedragen bij de inkomsten staan. Een aanvraag bij de gemeente Vlieland van 15.000 euro vanuit het budget 'Lokaal sportakkoord'. Hier is een informele toezegging over gedaan, maar die moet nog verder uitgewerkt worden. Het betreft hier een specificatie van de trimtoestellen. En als laatste post het Waddenfonds, waar we vanuit het budget lokale innovatie 50.000 euro aanvragen. Wij hopen dat het Waddenfonds dit project met een laatste financiële impuls mogelijk wil maken!

Het Beheer- en Onderhoudsplan geeft aan dat het onderhoud een gezamenlijke taak is van gemeente Vlieland, Vitens en Stichting Flidunen. Aan de kostenkant is een inschatting gemaakt van de kosten per jaar op basis van uren, materialen en algemene middelen als verzekering en communicatie. Deze laatste is nodig om de verkoop van de WAD-waterflessen aan te blijven jagen en te ververset.

								Scenario 1		Scenario 2		Scenario 3	
	Materiaal kosten p/fles	Productie kosten p/fles	Totale kosten p/fles	Verkoop ex BTW	Verkoop incl BTW	Verkoop fee 35%	Opbrengst p/fles	Verkoop aantal	Totaal opbrengst	Verkoop aantal	Totaal opbrengst	Verkoop aantal	Totaal opbrengst
Versie 1 (Sport)	€3.00	€2.50	€5.50	€7.85	€9.50	€0.82	€1.53	350	€535	700	€1,069	1400	€2,139
Versie 2 (Tafel)	€4.00	€3.75	€7.75	€13.64	€16.50	€2.06	€3.83	250	€957	500	€1,914	1000	€3,829
Versie 3 (Design)	€15.00	€5.00	€20.00	€37.19	€45.00	€6.02	€11.17	50	€559	100	€1,117	200	€2,235
Opbrengst Waterroute								650	€2,050	1300	€4,101	2600	€8,202

Voor de verkoop van de flessen gaan we uit van scenario 2 (zie tabel). Het is het tussenliggende scenario tussen 1 en 3, vermoedelijk het meest realistisch. Lab Vlieland heeft een Wad-waterfles 1.0 in de verkoop gedaan, samen met het Vlielands festival Into the Great Wide Open. Hier zijn er 2000 van verkocht in de afgelopen 4 jaar (met maar twee festivals in verband met covid). Bij de verkoop van de WAD-waterflessen communiceren we helder dat de opbrengst naar het 'goede doel' gaat: de Waterroute Vlieland. Zoals de tabel laat zien, is er een kleine marge van 35 procent voor de verkopende winkelier of rederij. Op basis van 180.000 badgasten per jaar lijkt de verkoop van 1300 flessen haalbaar.

De totale onderhoudskosten per jaar en over 10 jaar staan in de beheer- en onderhoudsbegroting hieronder. Hierin is een inschatting van de kosten per jaar opgenomen. Aan de dekkingskant is reeds door de gemeente Vlieland toegezegd dat de uren van de buitendienst ingezet kunnen worden als in-kind inbreng, om zo in de reguliere schoonmaak te voorzien. Daarnaast vragen we aan de gemeente Vlieland, specifiek voor het onderhouden van de trimtoestellen, een jaarlijkse bijdrage van 2500 euro. Vitens heeft toegezegd de uitvoer van het bemonsteren en het aan- en afsluiten om niet te zullen doen.

Beheer- en onderhoudsbegroting Waterroute									
versie: WAFD jan 2022									
Kosten							Dekking / Inkomsten		
	locaties	uur	verbruik	keer per jaar	per jaar	10 jaar		per jaar	10 jaar
Schoonmaak onbeheerde locaties	4	0.5	€ 40	12	€ 960	€ 9.600	Gemeente buitendienst (in kind)	€ 3.200	€ 32.000
Schoonmaak beheerde locaties	4	0.5	€ 40	12	€ 960	€ 9.600	Gemeente Vlieland onderhoud spot plaatsen	€ 2.500	€ 25.000
Grote schoonmaak 2 x per jaar	8	2	€ 40	2	€ 1.280	€ 12.800			
Bemonstering drinkwater 6x per jaar	8	0.5	€ 40	6	€ 960	€ 9.600	Vibens (in kind)	€ 1.800	€ 18.000
Aan- afsluiten drink en grondwater 2x per jaar	8	1	€ 40	2	€ 640	€ 6.400			
Beheer en verzekering					€ 1.000	€ 10.000	Exploitatie waterflessen	€ 4.101	€ 41.010
Materiaal klein onderhoud 4 per jaar jaar				4	€ 200	€ 8.000			
Materiaal groot onderhoud 1x per jaar					€ 750	€ 7.500			
Manuren klein onderhoud 4x 1 uur per installatie	8	1	€ 40	4	1280	€ 12.800			
Manuren groot onderhoud 5 locaties 6u per installatie	5	6	€ 40	1	1200	€ 12.000			
Communicatie (webhosting/update)					€ 750	€ 7.500			
Verkoopkosten en Marketing waterflessen						€ 3.000			
Onvoorzien 5%						€ 5.210			
Totaal						€ 114.910			€ 114.910

Wij hopen op een positieve beoordeling van het Waddenfonds, zodat we de Waterroute Vlieland kunnen realiseren!

Bijlage 1

Voordelen uitgesplitst voor groepen en partijen op Vlieland

1. Vlielanders

Aanzetten tot bewegen:

- Mooie wandeling met interactieve waterelementen
- Hardlooproute met alternatieve trimbaanelementen
- Fietsroute met interessante interactieve waterelementen
- Extra waterpunten

Educatie:

- Over eigen waterhuishouding
- Over drinkwaterwinning
- Over watervoorbeeldfunctie voor Nederland

Vergroten bewustzijn:

- Drinkwater: kraanwater versus plastic wegwerpflessen met water
- Kraanwater: verminderen niet-essentieel gebruik (toilet, auto wassen, tuin/grasveld bewateren)

Ontwikkelen van lokale trots in de gemeenschap:

- 'Beste kraanwater ter wereld'
- Lokale producten, WAD-water (Water Achter de Duinen)

2. De Jutter (Brede school voor primair en voortgezet onderwijs Vlieland)

Aanzetten tot beweging:

- Bijzondere gym- of bewegingslessen kunnen makkelijk langs de Waterroute Vlieland kunnen worden georganiseerd. Door (delen van) de uitgezette route en de interactieve bewegingstoestellen op de verschillende locaties in te zetten, kan een afwisselend en interessant bewegingsaanbod gecreëerd worden. Sportuitdagingen gekoppeld aan de interactieve toestellen (bij te houden via de Strava-app) maakt dat die ontwikkeling over een langere periode vastgehouden kan worden, wat weer kan helpen met motivatie van de leerlingen.

Educatie:

- De Jutter kan een deel van de aardrijkskundelessen over de waterkringloop en het eiland (groep 8) langs de route doen. Door de multidisciplinaire inzet van informatieoverdracht (in het ecosysteem zelf, fysiek, mechanisch, visueel, tekstueel) zal de lesstof beter en sneller worden opgenomen en langer beklijven.
- Een deel van het lesprogramma over duurzaamheid kan gekoppeld worden aan de kraanwaterlocaties van de waterroute. Daar worden zowel de punten rond drinkwater (kraanwater versus plastic wegwerpflessen water) en kraanwater (verminderen van niet-essentieel gebruik: in het toilet, de auto wassen, tuin/grasveld bewateren) in de praktijk en op locatie duidelijk uitgelegd.

3. Sportcentrum Flidunen

Uitbreiding huidige portfolio:

- Toegang tot alternatieve en nieuwe sportroutes en installaties
- Mogelijkheid om sport te verbinden met educatief/bewustwording rondom water
- WAD-watermerk om te verkopen
- Extra waterpunten voor eilanders en badgasten

Uitbreiding maatschappelijke functies:

- Onderhoud van de route (inclusief toegevoegd budget)

4. De Noordwester (waddencentrum en zeeaquarium)

Uitbreiding inhoudelijke onderwerpen:

- Ontwikkeling van kennis en bewustzijn rond water
- Lokale ecologische waterkringloop over het eiland beleven
- Duurzaamheidscontent voor museumaanbod (kraanwater, wegwerpflessen)

Uitbreiding aanbod:

- Museumroute buiten het museumgebouw
- Waterspeelinstallatie in de tuin voor kinderen en volwassenen
- WAD-waterflessen om te verkopen

5. Lokale ondernemers die producten maken van Vlielands water

Onder andere de brouwerij Fortuna Vlieland, koffiebranderij Baken Vlieland

Uitbreiding inhoudelijke onderwerpen:

- Ontwikkeling van kennis en bewustzijn rond water
- Lokale ecologische waterkringloop over het eiland beleven
- Duurzaamheidscontent aanbod (kraanwater, wegwerpflessen, lokale producten)

Uitbreiding aanbod:

- Een route over het eiland die langs de betreffende ondernemers leidt en de bedrijven en hun waterproducten extra op de kaart zet
- WAD-waterflessen om te verkopen

6. VVV

Uitbreiding inhoudelijke onderwerpen:

- Ontwikkeling van kennis en bewustzijn rond de waarde van water
- Lokale ecologische waterkringloop over het eiland leren en beleven
- Duurzaamheidsverhaal rond watergebruik (kraanwater als drinkwater, minder kraanwatergebruik voor niet-essentiële zaken)

Uitbreiding aanbod:

- Een unieke waterroute over het eiland
- Extra waterpunten voor eilanders en badgasten
- Uitgezette hardloop-, fiets- en wandelroute
- Waterspeelinstallatie in de tuin van De Noordwester voor kinderen en volwassenen
- Het merk WAD-water om aan te bieden/verkopen
- Extra waterpunten voor eilanders en badgasten

7. De jachthaven (Stichting Aanloophaven Vlieland)

Uitbreiding aanbod:

- Zandvoetenaafspoelplek met grondwater via handpomp
- Installatie ter educatie en bewustwording rond het gebruik van drinkwater
- Aansluiting op de recreatie-, spel- en sportroute voor gasten

8. Vitens

Uitbreiding fysieke aanbod:

- Grondwatertoren voor bewateren van moestuinen
- Uitbreiding van grondwatermeter met interactieve waterinstallatie en meer aandacht doordat het onderdeel van de route is
- Extra drinkwaterpunten op het eiland
- WAD (spullen) als merk dat aangeboden en verkocht kan worden

Uitbreiding informatieaanbod:

- Een waterroute ter educatie en bewustwording van het Vitens-verhaal op Vlieland
- Meerdere interactieve installaties ter educatie en bewustwording van watergebruik
- Meerdere informatieve infographics op het eiland en online over de waterkringloop op Vlieland

Uitbreiding communicatie:

- Eerste interactieve waterroute over de waterkringloop in Nederland
- Promotie kraanwater als drinkwater
- Stimuleren om minder kraanwater te gebruiken voor niet-essentiële zaken
- Promotie van Vlielands kraanwater als beste in de wereld en WAD als merk

9. Wetterskip Fryslân

Uitbreiding fysieke aanbod:

- Door de mens aangedreven pompinstallatie voor gezuiverd looswater op de Waddendijk / verhoging langs de Havenweg
- Uitbreiding informatieaanbod
- Waterroute ter educatie en bewustwording van het waterverhaal op Vlieland
- Meerdere interactieve installaties ter educatie en bewustwording rond watergebruik
- Meerdere informatieve infographics op het eiland en online over de waterkringloop op Vlieland

Uitbreiding communicatie:

- Eerste interactieve waterroute over de waterkringloop in Nederland, inclusief het verhaal van het Wetterskip Fryslân
- Stimuleren om minder kraanwater te gebruiken voor niet-essentiële zaken, precies wat Wetterskip Fryslân ook uitdraagt

10. Kampeerterrein Stortemelk

Uitbreiding informatieaanbod:

- Waterroute ter educatie en bewustwording van waterkringloop en -gebruik op Vlieland

Uitbreiding verhalend aanbod:

- Onderdeel van eerste interactieve waterroute over de waterkringloop in Nederland
- Promotie kraanwater als drinkwater

- Promotie minder kraanwatergebruik voor niet-essentiële zaken
- Promotie van Vlielands kraanwater als beste in de wereld en WAD als merk

11. Kampeerterein Lange Paal

Uitbreiding fysieke aanbod:

- Interactieve condensati installatie, waarmee gespeeld kan worden en ontdekt hoe de waterkringloop op Vlieland werkt
- Extra publiek drinkwaterpunt
- WAD als merk waar eventueel spullen van aangeboden en verkocht kunnen worden

Uitbreiding informatieaanbod:

- Route ter educatie en bewustwording van waterkringloop en watergebruik op Vlieland
- Infographicbord op terrein plus online ter visuele ondersteuning van de waterroute

Uitbreiding verhalend aanbod:

- Onderdeel van eerste interactieve waterroute over de waterkringloop in Nederland
- Promotie kraanwater als drinkwater
- Promotie minder kraanwatergebruik voor niet-essentiële zaken
- Promotie van Vlielands kraanwater als beste in de wereld en WAD als merk

12. Staatsbosbeheer

Uitbreiding fysieke aanbod:

- Extra publieke drinkwaterpunten
- WAD als merk waar eventueel spullen (flessen en dergelijke van aangeboden en verkocht kunnen worden

Uitbreiding informatieaanbod:

- Een waterroute ter educatie en bewustwording van de waterkringloop en het watergebruik op Vlieland
- Een extra reden voor mensen om het eiland te verkennen

Uitbreiding verhalend aanbod:

- Onderdeel van eerste interactieve waterroute over de waterkringloop in Nederland
- Duidelijk en mooi uitgewerkt verhaal over de waterkringloop zoals die zich afspeelt in het natuurgebied van Staatsbosbeheer op Vlieland
- Promotie kraanwater als drinkwater, minder kraanwatergebruik voor niet-essentiële zaken, promotie van Vlielands kraanwater als beste in de wereld afkomstig uit natuurgebied van Staatsbosbeheer

13. Bezoekers

Aanzetten tot bewegen:

- Mooie nieuwe wandeling met interactieve waterelementen, die ook leuk zijn voor kinderen
- Nieuwe hardlooperoute met alternatieve trimbaanelementen en waterpunten om het sportrondje afwisselender en interessanter te maken
- Nieuwe fietsroute met interessante interactieve waterelementen die ook leuk zijn voor kinderen

Aanzetten tot ontdekken eiland:

- Extra waterpunten voor eilanders en badgasten

Educatie:

- Vlielandse waterhuishouding
- Vlielandse drinkwaterwinning
- Water als voorbeeldfunctie van Vlieland voor Nederland
- 'Beste kraanwater ter wereld'
- Lokale waterproducten: WAD-water (Water Achter de Duinen), bier van Fortuna Vlieland, alle koffie, thee en aanmaaklimonades, al het voedsel dat ermee bereid is, et cetera

Vergroten van bewustzijn en aanzetten tot gedragsverandering:

- Drinkwater: kraanwater versus plastic wegwerpflessen water
- Kraanwater: verminderen niet-essentieel gebruik (toilet doorspoelen, auto wassen, tuin/grasveld bewateren, et cetera)

14. Gemeente Vlieland

Duurzaam waddeneiland:

- Aandacht voor waterbewustzijn
- Bouw met gebruik van lokaal hout
- Zero-energiegebruik
- Groene buitengym
- Duurzame bouw

Aanzetten tot meer lichamelijke beweging:

- Wandel-, fiets- en hardlooprouten
- Groene buitengym
- Uitbreiding van de diversiteit van buitenactiviteiten op het eiland

Als vakantiebestemming:

- De plek van het 'beste kraanwater in de wereld'.
- Het eiland dat zelfvoorzienend is op het gebied van drinkwater.
- Het eiland waar water een hoofdrol speelt en op waarde wordt geschat.

Als koploper:

- De onafhankelijke en zelfvoorzienende Vlielandse waterwinning en -zuivering als gezond onderdeel van de natuurlijke waterkringloop. Dat is een voorbeeld van hoe de waterhuishouding in Nederland en de rest van de wereld zou moeten functioneren

Als plek voor vernieuwing en innovatie:

- Een waterroute over de waterkringloop bestaat nog niet
- Een combinatie van sportieve en educatieve route komt nog weinig voor

Als lokale productieplek:

- WAD-water als drinkwatermerk en WAD-waterflessen om te verkopen
- Bier van Fortuna Vlieland van lokaal water, circulaire koffiebranderij, ...